

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії
ректор Херсонського державного університету,
Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ

« 30 » березня 2020 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з Української мови та літератури
для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
на основі повної загальної середньої освіти
за всіма спеціальностями
(денна, заочна форми навчання)

Херсон 2020

ЗМІСТ

1. Загальні положення.
2. Перелік питань, що виносяться на вступне випробування з Української мови та літератури.
3. Список рекомендованої літератури.
4. Критерії оцінювання.

1. Загальні положення

Програма вступного випробування з української мови та літератури складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти, відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури 2020 року.

Організація та проведення фахових вступних випробувань відбувається у порядку, визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування – відбір претендентів на навчання за рівнем вищої освіти бакалавра.

Форма вступного випробування: вступне випробування проводиться у формі тестування.

Тривалість вступного випробування (тестування) – на виконання тесту з української мови і літератури відведено 180 хвилин.

Результат вступного випробування оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Перепусткою на тестування є Аркуш результатів вступних випробувань, паспорт.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член предметної екзаменаційної комісії вказує причину відсторонення та час. При перевірці така робота дешифрується і за неї виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для

допуску до участі в конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом, незважаючи на обсяг і зміст написаного.

Вступники, які не з'явилися на вступне випробування з української мови та літератури без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. Перелік питань

Українська мова

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. Морфологія.

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу і дат.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

5. Синтаксис.

5.1. Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставини. Порівняльний зворот.

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

Українська література

1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

2. Давня українська література

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про похід Ігорів».

Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

3. Література кінця XVIII — початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся».

Тарас Шевченко. «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я».

Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні?», «Мойсей».

4. Література ХХ ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo».

Ольга Кобилянська. «Земля».

Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня».

Микола Вороний. «Блакитна Панна».

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!»

Павло Тичина. «О, панно Інно», «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...».

Максим Рильський «Молюсь і вірю. Вітер грає...».

Микола Зеров. «Київ-традиція».

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».

Юрій Яновський. «Дитинство».

Володимир Сосюра. «Любіть Україну».

Валер'ян Підмогильний. «Місто».

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».

Микола Куліш. «Мина Мазайло».

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».

Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна».

Андрій Малишко «Пісня про рушник».

Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти — людина...», «Задивляюся у твої зіниці...».

Олесь Гончар. «Залізний острів».

Григій Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».

Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюся я», «О земле втрачена, явися!..».

Іван Драч. «Балада про соняшник».

Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай».

5. Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови».

Євген Маланюк. «Стилет чи стилос?»

6. Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище.

3. Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О.М. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: I ч. – К.: Грамота, 2017. – 568 с.
2. Білецька О. Українська мова та література. Тренажер для підготовки до ЗНО та ДПА. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. – 160 с.
3. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. – 560 с.
4. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: ВД «Афон», 2004. – 245 с.
5. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: ВД «Афон», 2004. – 128 с.
6. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2002. – 208 с.
7. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2005. – 272 с.
8. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006. – 240 с.
9. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – 288 с.
10. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – 288 с.
11. Джерела пружно б'ють: Хрестоматія з української літератури для 9 кл. / Упор. Б. Степанишин. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 478 с.
12. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Грамота, 2005. – 240 с.
13. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Грамота, 2006. – 296 с.
14. Куриліна О.В. Українська мова та література. Довідник, тестові завдання. Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2018. – 624 с.
15. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 10–11 кл. – К.: Вікторія, 2004. – 448 с.
16. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 8 кл. – К.: Вікторія, 2003. – 272 с.

17. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 9 кл. – К. : Вікторія, 2003. – 384 с.
18. Олійник О. Б. Українська мова: Підручник для 7 кл. - К.: Арт-Освіта, 2000. – 280 с.
19. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В., Ляшкевич А. І., Омельчук С. А. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006. – 272 с.
20. Передрій Г. Р., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т., Остаф Я. І. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Освіта, 2003. – 272 с.
21. Семенюк Г., Ткачук М., Ковальчук О. Українська література: Підруч. для 11 кл. – К.: Освіта, 2006. – 510 с.
22. Срібний птах: Хрестоматія з української літератури для 11 класу / Упор. Семенюк Г., Ткачук М., Гуляк А. – К.: Освіта, 2006 (Ч.1 – 511 с.; Ч.ІІ – 576 с.)
23. Степанишин Б. Українська література: Підручник для 9 кл. – К., 2001. – 336 с.
24. Хропко П. Українська література: Підруч. для 10 кл. – К.: Школяр, 2006. – 528 с.
25. Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підручник для 9 кл. – К.: Освіта, 2002. – 256 с.
26. Ющук І.П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 288 с.
27. Ющук І.П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 256 с.

4. Критерії оцінювання вступного випробування з української мови та літератури

Схеми нарахування балів за вступне випробування з української мови та літератури:

1. **Завдання з вибором однієї правильної відповіді** оцінюється в **0** або **1** бал: **1** бал, якщо вказано правильну відповідь; **0** балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.
2. **Завдання на встановлення відповідності** («логічні пари») оцінюється в **0, 1, 2, 3** або **4** бали: **1** бал - за кожну правильно встановлену відповідність («логічну пару»); **0** балів за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки в рядку; **0** балів за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари»), або відповіді на завдання не надано.
3. **Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю** оцінюється від **0** до **20** балів за критеріями змісту та мовного оформлення:
 1. Теза: **0, 1** або **2** бали.
 2. Аргументи: **0, 1** або **2** бали.
 - 3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва: **0, 1** або **2** бали.

3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя: **0, 1** або **2** бали.

4. Логічність, послідовність: **0, 1** або **2** бали.

5. Висновок: **0, 1** або **2** бали.

6а. Орфографія та пунктуація: **0, 1, 2, 3** або **4** бали.

6б. Лексика, граматики та стилістика: **0, 1, 2, 3** або **4** бали.

Роботу, що **не відповідає темі** власного висловлення, буде оцінено в **0** балів.

Роботу **обсягом до 100 слів** буде оцінено в **0** балів

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання вступного випробування з української мови і літератури, - **104**.

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 8 від 10.03.2020)

Укладач програми:

_____ Світлана МАРТОС
голова предметної екзаменаційної комісії,
кандидат філологічних наук, доцент